

(Majdnem) elfeledett váradiak

Ady Endre emléket utca, iskola, a költő nevét viselő múzeum mellett több tábla, mellszobra és természetesen a Holnaposok szoborcsoport is őrzi, a száz éve született Hubay Mikós drámaíró emléktáblája egyelőre a színházban várja, hogy a helyére kerülhessen. Horváth Imre halálának 25. évfordulóján, áprilisban szó esett arról, hogy a költőnek továbbra sincs szobra, csak emléktáblája Váradon. Juhász Gyula emlékét is őrzi utcanév és emléktábla, utóbbi az egykori premontrei, ma Mihai Eminescu nevét viselő főgimnáziumban van. A Partiumi Keresztény Egyetem udvarán is több emlékjelet helyeztek el az elmúlt években, igaz, azokat a turisták vagy akár a városban élők is viszonylag ritkán, kevesen láthatják. Mások mellett Szigligeti Edének, Petőfi Sándornak, Bethlen Gábornak, Lorántffy Zsuzsannának, József Attilának köztéri szobra is látható, utóbbi a váradi születésű Wagner Nándor szobrászművész alkotása, neki emléktáblája van Váradon.

Ez adta az ötletet, hogy – a teljesség igénye nélkül – nézzünk utána: kinek és milyen nyoma maradt Váradon, és kik azok, akik bár kötődnek a városhoz, hiszen itt születtek, alkottak, éltek, mégsem „érdemeltek ki” táblát, szobrot, utcanévet a „hálás” utókortól. Persze annak megítélése is szubjektív, hogy ki méltó, ki nem az utókor emlékeztetőre, hiszen például Gyapay László alpolgármester, későbbi kinevezett polgármester (a gettósítások végrehajtója) is hozzájárult a város történetének alakulásához, emlékezete mégsem mondható dicsőségesnek.

Váradi utcanévek: ki kicsoda?

Nagyvárad hivatalos utcanévlistájával kezdtük, s a magyar vonatkozású neveket olvasva feltűnt, hogy sok esetben hiányzik a leírása annak, hogy az illető ki volt és mi köze a városhoz.

Hubay Miklós emléktábláját várhatóan szeptemberben avatják majd váradi szülőházának falán

Adyról már szoltunk, **Arany János**ról (Nagyszalonta, 1817. március 2. – Budapest, 1882. október 22.) utcát neveztek el Váradon, s szobrot kapott a PKE bentlakásának udvarán. Sze-repel a névlistán **Bartók Béla** (Nagy-szentmiklós, 1881. március 25. – New York, 1945. szeptember 26.) zeneszer-ző és **Beöthy Ödön** (Nagyvárad, 1796. december 2. – Hamburg, 1854. decem-ber 7.) magyar politikus és ország-

gyűlési követ, Bihar vármegye főispánja is, igaz, utóbbiról onnan nem derül ki, ki is volt, s mi köze a városhoz. **Bajor Andor** (Nagyvárad, 1927. szeptember 30. – Debrecen, 1991. január 25.) író, humorista emlékét utcanév- és emléktábla egyaránt őrzi Váradon.

Bethlen Gábor (Marosillye, 1580 – Gyulafehérvár, 1629. november 15.) erdélyi fejedelem (neki szobra is van a Petőfi parkban) és **Boda Oszkár** (Nagyvárad, 1905. november 10. – 1976. június 17.) váradi hegedűtanár és filharmónia-alapítótag nevét is megtaláljuk az utcanévlistán, akárcsak **Budai Nagy Antalét** (? – 1437. december 10–14. között, Kolozsvár), aki az 1437. évi erdélyi parasztfelkelés egyik vezetője volt. **Bunyitay Vince** (Sátoraljaújhely, 1837. január 11. – Nagyvárad, 1915. március 16.) kanonok és egyháztörténész nevét könyvtár is viseli Nagyváradon. **Czárán Gyula** (Seprős, 1847. augusztus 20. – Menyháza, 1906. január 6.) szintén kiérdemelt egy utcanév-táblát s egy mellszobrot is állítottak a tiszteletére.

Bémer László (Kisbáka, 1784 vagy 1788. április 8. – Ungvár, 1862. november 4.), Haynau által száműzetésre ítélt nagyvá-radi katolikus és **Sulyok István** (Komádi, 1859. december 15. – Budapest, 1944. október 20.) református püspökre az E betűnél (episcop) bukkanunk rá, bár utóbbi halálának idő-pontját nem sikerült feltüntetniük az illetékeseknek. **Erkel Ferenc** (Gyula, 1810. november 7. – Budapest, 1893. június 15.) zeneszerzőről és **Heyman Éváról** (Nagyvárad, 1931. február 13.– Auschwitz, 1944. október 17.) van utca elnevezve Nagy-váradon, szobrát 2015-ben állították fel a Rhédey kertben. **Fábián Imre** (Nagyszalonta, 1945. július 2. – Nagyvárad, 2005. április 15.) költő, folklorista, újságíró, könyvkiadó és **Fényes Szabolcs** (Nagyvárad, 1912. április 30. – Budapest, 1986. október 12.) Erkel Ferenc-díjas magyar zeneszerző neve mellől hiányzik bármilyen ismertető, utóbbinak van emlék-táblája is Váradon.

Fekete József (Vajdahunyad, 1903. július 15. – Nagyvárad, 1979. október 12.) szobrászt Fekete Iosif néven találjuk, **Gábor József** (Nagyszalonta, 1918. aug. 16. – Nagyvárad, 1991. ápr. 20.) színművész, rendező születési évének 1893-at tünte-tik fel, halálának éve pedig ismeretlen az utcanévlista össze-állításainak. **Hack Halasi Gyula** (Salgótarján, 1916. december 23. – Nagyvárad, 1989. szeptember 5.) színművész születésé-

nek és halálának évét (1891–1977) sem sikerült eltalálni, a színművész a *Színházművészeti lexikon* szerint 1977-ben ment nyugdíjba.

Horváth Imre (Margitta, 1906. no- vember 4. – Nagyvárad, 1993. április 11.) költő életrajzi adatai helyesek, az ő emlékét utolsó lakhelyén, a nevét viselő utcában őrzi tábla, sajnos a korábbi szoborállítási kezdeménye-zés nem vezetett eredményre.

Hoványi Gyula (Nagyvárad, 1860. március 24. – Nagyvárad, 1939. no- vember 27.) jogászról, a nagyvárad-i Jogakadémia első dékánjáról semmi nem derül ki ugyanott.

Iványi Ödön (Nagyvárad, 1854. no- vember 18. – Nagyvárad, 1893. októ- ber 19.) íróról, újságíróról sem tudni, kicsoda; „János Bolyai”, azaz **Bolyai János** (Kolozsvár, 1802. december 15. – Marosvásárhely, 1860. január 27.) – másutt legalább a vezeték- és kereszt- név sorrendje helyes – matematikus- ról, hadmérnökről sem derül ki, hogy a nem-euklédessi geometria megalapozójáról van szó, aki szolgál- lati ügyekben időt is töltött Nagyvá- radon...

Jókai Mórról (Komárom, 1825. febru- ár 18. – Budapest, Erzsébetváros, 1904. május 5.) megtudatjuk, hogy író volt, azonban **Jurcsák Tibor** (Ökrös, 1926. december 29. – Nagyvárad, 1992. január 23.) paleontológus, ter- mészettudományi szakíróról és **K. Nagy Sándor**, azaz Kereki Nagy Sán- dor (Nagykerek, 1846. szeptember 6. – Nagyvárad, 1923) királyi törvény- széki bíró, jogi és történeti szakíró-

ról, aki például a Szigligeti Társaság főtársa és alelnöke is volt, nem derül ki, ki volt. **Kabos Endre** (Nagyvárad, 1906. november 5. – Budapest, 1944. november 4.) háromszoros olimpiai bajnok magyar vívó neve mellől is hiányzik a pár szavas ismertető – neki egyébként szobrot is emelne egy váradi egyesület, de egyelőre az anyagi forrásokat keresik hozzá.

Kelemen Lajos neve mellett sem áll tájékoztató magyarázat, így csak sejtethetjük, hogy Kelemen Lajos (Marosvásárhely, 1877. szeptember 30. – Kolozsvár, 1963. július 29.) levéltáros, történésznek állítottak emléket ily módon.

Liszt Ferencet (Doborján, 1811. október 22. – Bayreuth, 1886. július 31.) magyar zeneszerzőként említik, **Maczalik Alfréd** (Bécs, 1888. szeptember 10. – Nagyvárad, 1979. szeptember 20.) festőművészről azonban egy sort sem írtak.

Madách Imre (Alsósztrégova, 1823. január 20. – Alsósztrégova, 1864. október 5.) *Az ember tragédiája* szerzőjeként szerepel – felségének, Fráter Erzsébetnek emléktáblája van a városban. **Reményik Sándor** (Kolozsvár, 1890. augusztus 30. – Kolozsvár, 1941. október 24.) leírásából kimaradt a költő, evangélikus egyházi emberként említik.

Rimanóczy Kálmánról van utca elnevezve, az azonban, hogy ifjabb Rimanóczyról (Nagyvárad, 1870. május 1. – Bécs, 1912. június 11.) vagy idősebb Rimanóczy Kálmánról (Kapu-

Fura elhelyezést kapott a Rimanóczy-emléktábla

Kétnyelvű tábla emlékeztet Szalay Fischer Stefániára

vár, 1840. május 12. – Nagyvárad, 1908. január 2.) van szó, nem egyértelmű: az Apolló palota és az egykori Központi Takarékpénztár épülete ugyanis ifjabb, viszont a leírásban szintén említett Rimanóczy szálló az idősebb Rimanóczy nevéhez kötődik. A városháza épülete eldöntené a kérdést, az azonban kimaradt a három említett épület közül. S hadd ne soroljuk, hogy mi minden maradt még ki... A Rimanóczyknak emléktáblát is avattak Nagyváradon.

Rimler Károlynak (Békéscsaba, 1857. augusztus 23. – Nagyvárad, 1922. július 12.) nagyváradai polgármesterségét,

54

Rómer Flóris (Pozsony, 1815. április 12. – Nagyvárad, 1889. március 18.) nagyprépost-kanonoknak pedig régészeti tevékenységét említik. **Schiff Ernő** (Gáborján, 1863. szeptember 6. – Kolozsvár, 1939. május 26.) orvosról is kiderül, hogy ő volt az általa létesített gyermekkórház igazgató-főorvosa.

A városalapító **Szent László** király (1046–1095) Sfántul Ladislau néven szerepel, a róla elnevezett utca Szent Lászlóra való átírását júniusban utasította el a Nagyváradai Polgármesteri Hivatal, szobra a bazilika előtt áll. **Straub Ferenc Brunó** (Nagyvárad, 1914. január 5. – Budapest, 1996. február 15.) biokémikus és politikus volt, 1985–1990 közt országgyűlési képviselő, 1988 és 1989 között a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának utolsó elnöke.

Szigligeti Ede (Nagyvárad, 1814. március 8. – Budapest, 1878. január 19.) neve mellett büsztjét is megemlítik, az ő nevét

Szigligeti Ede szobra a nagyváradai színház előtt

viseli a váradi magyar színház, annak színtársulata, s emléktáblája is van a színház épületén, továbbá a nevét viselő utcában is, méghozzá az egyik legrégebbi ilyen tábla a városban.

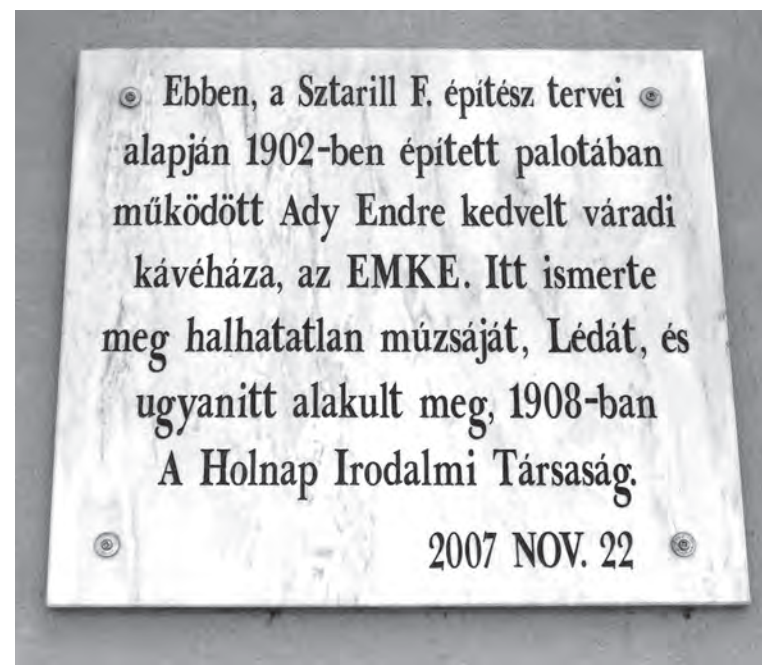
Sztarill Ferenc építész (1859–1943 – születésének és halálának pontos idejét nem sikerült megtalálnunk) a Fekete Sas palota, a Darvas-ház, a Sztarill-palota vagy a Poyvár-ház kivitelezője volt ugyan, mégsem érdemelt rövid leírást sem.

Tabéry Géza (Nagyvárad, 1890. július 17. – Nagyvárad, 1958. január 6.) neve

55

i-vel szerepel, de említik irodalmi érdemei mellett az Endre Emlékmúzeum (!) létrehozásában játszott szerepét is. **Teleki Mihály** (Nagyvárad, 1634. – Zernest, 1690. augusztus 21.) Erdély főgenerálisa, I. Apafi Mihály fejedelem főtanácsosa szintén leírás nélkül szerepel a listán, akárcsak **Thurzó Sándor** (Nagyvárad, 1920. március 17. – Nagyvárad, 2009. szeptember 6.) zenetörténész és **Tompa Mihály** (Rimaszombat, 1817. szeptember 28. – Hanva, 1868. július 30.) költő, református lelkész neve mellett sincs leírás, s **Hosszú László** (Szilágysomlyó, 1913. március 24. – Nagyvárad, 1983. március 6.) nevére, aki a nagyváradi római katolikus egyházmegye ordináriusa, általános helynöke, meszesmenti címzetes apát, apostoli protonotarius volt, szintén leírás nélkül bukkanunk rá, **Vágó József** (Nagyvárad, 1877. december 23. – Salies-de-Béarn, 1947. június 7.) építész neve mellett megemlítik például a testvérével, Lászlóval közösen tervezett már említett Darvas-házat és a Moskovits Adolf-palotát, utóbbi nem érdemelt ki utcanévet sem.

Az utcanévsorba június végére már felkerül **Marossy Anna** (Belényes, 1931. március 12. – Nagyvárad, 2015. október 18.) biológus neve, róla az egyik Körös-parti sétányt nevezték el civil kezdeményezés eredményeként.

A márvány elbírja a tévedést

S akiknek alig van vagy nincs nyomuk

S ha már építésszel fejeztük be az utcanévek listáját, elkerülhetetlen **Jakab Dezső** (Biharrév, 1864. november 4. – Budapest, 1932. augusztus 5.) és **Komor Marcell** (Pest, 1868. november 7. – Sopronkeresztúr, 1944. november 29.) említése, hiszen nevük elválaszthatatlan a Lechner Ödön indította magyar stílusú szecessziótól. Nagyváradon a műemlék épületek tábláin tűnik fel nevük, ők tervezték a Fekete Sas palotát, az Adorján-házakat, a Fő utcai Stern-palotát és a Dudek (ma Duiliu Zamfirescu) utca 3. szám alatti, volt iparkamara épületét, mely ma a Nagyvárad Víz-művek Zrt. székhelye.

S ha már Hubay Miklós szóba került, akkor meg kell említenünk **Palotai Boris** (Nagyvárad, 1904. május 23. – Budapest, 1983. szeptember 13.) József Attila-díjas magyar író, költő, Bacsó Péter filmrendező édesanyja és testvére, **Palotai Erzsi** (Nagyvárad, 1907. szeptember 24. – Budapest, 1988. augusztus 19.) nevét, ők ugyanis egy ideig ugyanabban a házban éltek, mint a drámaíró. Ezt Hubay Miklós derítette ki, s mesélte el annak idején nagyváradi Törzsasztal estjén. Kettőjük közül az író Palotai Boris ismeretebb, de Palotai Erzsi élete is érdekes. Budapesten szanzenékesként kezdte pályáját a Teréz körúti Színpadon. 1945 után a Pódium Kabaré, később a Vígyszínház tagja. 1956-ban volt első önálló estje a Petőfi Színházban. Főként kortárs költők, írók műveit adta elő. 1958-tól jelentek meg prózai

írásai. Könyvei: Szerelem, fájdalom (regény, 1958); Igen (regény, 1971); Költők, versek, találkozások (emlékezések, 1974); Karambol (elbeszélések, 1978); Arcok fényben és homályban (1987).

Palotai Erzsit „a magyar kabaré atyja”, **Nagy Endre** (Nagyszőlős, 1877. február 5. – Budapest, 1938. május 5.) fedezte fel és szerződtette a Teréz körúti Színpadhoz. Nagy Endre tanulmányait Nagyváradon végezte, s itt lett újságíró a *Szabadságnál*. Ady Endre és Biró Lajos baráti körének tagja volt, és pénzsűke miatt albérletben lakott, ugyanabban a lakásban, ahol egy másik szobát Ady és Biró Lajos bérelt. A három albérlő életre szóló barátságot kötött. Nagy Endre volt a legiskolázottabb, ő elvégezte az egyetemet. Ady abbahagyta, Biró nem is járt egyetemre, mégis a legműveltebb volt közöttük, ráadásul sok nyelven beszélt igen jól. Idővel együtt kerültek fel Budapestre. S miközben Ady Endre nem kis botrányok közepette irodalmi vezér, Biró Lajos pedig hamar tekintélyes prózaíró és nagy tekintélyű szerkesztő lett, Nagy Endre írt néhány regényt, realista igénnyel és könnyed elbeszélő stílussal a hazai vidéki életéről (*A Geódhgyek, Apostol a Hódságon, A birsai vándorforrás*), és megjelent egy érdekes novelláskötete is (*A misokai földkirály*). 1908-ban egyike a megalakuló *Nyugat* törzsgárdájának, s ugyanebben az évben alakítja meg első kabaréját, a Modern Színpadot.

Nem találjuk nyomát **Osvát Ernő** (Nagyvárad, 1877. április 7. – Budapest, 1929. október 28.) szerkesztő, irodalomkritikus, írónak, aki 1908–1929 között a *Nyugat* folyóirat szerkesztője volt, ahogy **Fehér Dezső** (Borsodszentgyörgy, 1869. december 2. – Nagyvárad, 1935. február 22., jövőre születése 150. évfordulóján emlékezhetünk rá!) író, újságíró nevét sem őrzi tábla, holott a *Magyar életrajzi lexikon* szerint „rövid ideig tanított Nagyváradon, 1891-ben *Darázs*, 1892-ben *Bagoly* címmel élclapot szerk., 1895–98 között a *Nagyvárad* c. lap, 1898-tól a *Nagyvárad* *Napló* felelős szerk.-je, többször főszerk.-je. 1919-ben *Magyar Szó* címmel indított lapot. Része volt a nagyváradi Szigligeti Társ. és a Vidéki Hírlapírók Szövetségének megalapításában. Ady barátja, gyűjteményt állított össze Ady újságcikkeiből (*Ha hív az acélhegyű ördög*, Nagyvárad, 1927)”. Az 1990-es években az egykori *Bihari Napló* szerkesztőségében volt Fehér Dezső terem, s **Bokor András** egykori főszerkesztőről, **Fekete Attila** publicistáról és **Gheorghe**

Moldovan újságíróról, műfordítóról is neveztek el termet a Kanonok sori redakcióban, ám sok egyébvel együtt a kiadó akkori osztrák tulajdonosa az ezredforduló táján ezeket a táblákat is eltávolíttatta. (Fehér Dezső, Bokor András, továbbá a 19. század második felében élt **Iványi Ödön** újságíró nevét sajtódíj őrzi.)

Hegedüs Nándor (Nagyvárad, 1884. szeptember 29. – Budapest, 1969. november 19.) magyar közíró, szerkesztő, irodalomtörténész nevét sem őrzi emlékjel Váradon.

S ha már a kabaré és színház világa felé kalandozunk, említést érdemel **Dajka Margit** (Nagyvárad, 1907. október 13. – Budapest, 1986. május 24.) Kossuth-díjas színművész. Édesapja, Dajka János a Nagyvárad Színház balettmestere volt. A várad színművészek közül pedig már az égi társulat tagja **Ács Tibor** (Nagyvárad, 1944. február 5. – 2017. március 10.) **Csiky Ibolya** (Kolozsvár, 1945. április 9. – Nagyvárad, 2017. március 21.), **Medgyesfalvy Sándor** (Marosvásárhely, 1960. márc. 8. – Nagyvárad, 2011. február 11.) és **Varga Vilmos** (Hegyközkovácsi, 1931. december 9. – Budapest, 2016. július 9.) is.

Biró József (Nagyvárad, 1907. július 8. – Budapest, 1945. január 7.) magyar művészettörténésznek sincs közterületen nyoma, holott könyveiben ő örökítette meg az erdélyi főúri kastélyok legtöbbjét, de írt Európa festészetéről is... A holokauszt áldozatává vált **Tibor Ernő** (Nagyvárad, 1885. február 28. – Kaufering, 1945 tavasza)

nevét a stúdiógaléria viseli. A kortársak közül **Jakobovits Miklós** (Kolozsvár, 1936. augusztus 9. – Nagyvárad, 2012. december 16.) Munkácsy Mihály-díjas festőművész, muzeológus, művészeti író nevét az özvegye, Jakobovits Márta által alapított képzőművészeti díj viseli, **Kinde Annamária** (Nagyvárad, 1956. június 10. – 2014. január 5.) költőre a nevét viselő díj emlékeztet, **Kristófi János** (Monospetri, 1925. december 15. – Nagyvárad, 2014. január 5.) festőművész emlékjele még várat magára, akárcsak **Mottl Román** (Nagyvárad, 1921. július 13. – Nagyvárad, 1991. február 28.) grafikusé, festőművészé.

Lukács György (Nagyvárad, 1865. szeptember 10. – Budapest, 1950. szeptember 28.) magyar jogász, főispán, országgyűlési képviselő, vallás- és közoktatásügyi miniszter nevét régebben viselte utca, ma nincs semmiféle emlékjele az 1895-ben az állami anyakönyvvezetést megszervező politikusnak.

Károly Iréneusz József (Gönc, 1854. márc. 6. – Budapest, 1929. márc. 13.) premontrei szerzetes, a rádiótechnika egyik úttörőjének emléktábláját szintén az egykori premontrei gimnáziumban avatták fel, **Janus Pannonius**, magyarosan Csezmiczei János (Csezmicze, 1434. augusztus 29. – Medvevár, 1472. március 27.) pécsi püspök 1459-től haláláig, az első név szerint ismert magyar(-horvát) költő és humanista Nagyváradon tanult, ahol anyjának, Vitéz Borbálának testvére, **Vitéz János** (Zredna, Kőrös megye, ma Horvátország, 1408 körül – Esztergom, 1472. augusztus 9.), Mátyás király korábbi nevelője volt a váradi püspök. **Pázmány Péter** (Nagyvárad, 1570. október 4. – Pozsony, 1637. március 19.) esztergomi érsek, bíboros, a magyarországi katolikus megújulás vezető alakja, egyházi író szintén városunk szülötte, itt hunyt el **Ipolyi Arnold** (Ipolykeszi, 1823. október 18. – Nagyvárad, 1886. december 2.) 1871-től besztercebányai, majd halála évében, 1886-ban nagyvárad püspök, valóságos belső titkos tanácsos, az MTA igazgató tagja, a Kisfaludy Társaság tagja, és ne feledkezzünk meg Nagyvárad 81. püspökéről, **Tempfli József**ről (Csanálos, 1931. április 9. – Nagyvárad, 2016. május 25.) sem, akit Márton Áron szentelt pappá, s a rendszerváltás után, 1990-ben szentelték püspökké.

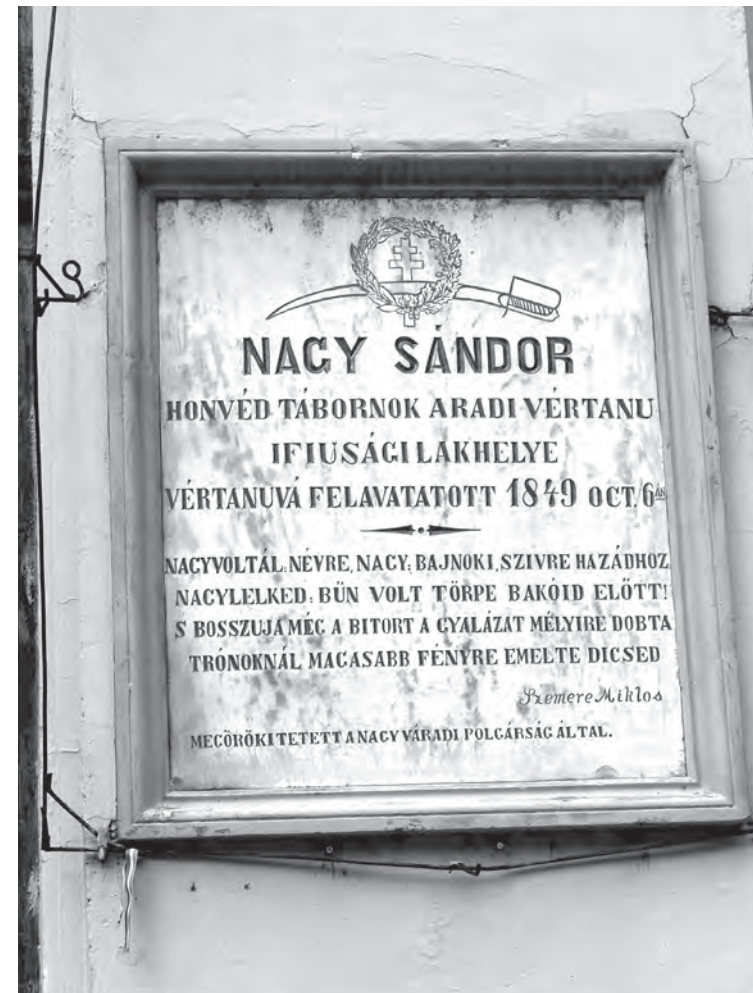
Dr. Grósz Frigyes (Nagyvárad, 1798. november. 16. – Nagyvárad, 1858. január 3.) orvosnak, aki 1830-ban saját költségén

szemkórházat alapított Nagyváradon szegény vakok számára, ahol ingyenes kezelésben részesültek a betegek, a váradi Medsystem Szemklinika épületében avattak emléktáblát. Fia, **Grósz Emil** (Nagyvárad, 1865. szeptember 30. – Budapest, 1941. december 8.) szintén szemészorvos volt, több szembetegség kórtani leírása és gyógykezelésének kidolgozása kapcsolódik nevéhez.

Réz Pál (Arad, 1930. július 25. – Budapest, 2016. május 11.) Széchenyi-díjas magyar irodalomtörténész, műfordító, szerkesztő, műkritikus, a *Holmi* folyóirat alapítója Nagyváradon töltötte gyermekkorát, 1944-ben a váradi gettóból kénytelen szökni az akkori Romániába. **Zsolt Béla** (Komárom, 1898. január 8. – Budapest, 1949. február 6.) a nagyvárad katonakórházban lábadozva írt verseit a helyi lapok közölték, első verseskötete is itt jelent meg 1916-ban, majd a háború végén, 1918-ban itt lett belőle újságíró. Az *Erdély* című újság szerkesztője, valamint a *Nagyvárad* és a *Nagyvárad* *Estilap* munkatársa is volt. Bár 1920-ban Budapestre költözött, visszakerültek Nagyváradra, *Kilenc koffer* című regénye a váradi gettó életét mutatja be.

A nagyvárad vár középkori székes-egyházában Szent László király mellé hantolták 1235-ben II. Andrást (később átvitték Egresre). IV. Lászlót is itt helyezték örök nyugalomra, miután Körösszegen 1290-ben meggyilkolták. Szintén itt nyugszik Beatrix királyné, I. Károly (Róbert) király

58

második felesége, valamint 1396-tól Mária királynő, öt férje, Luxemburgi Zsigmond magyar és cseh király, német-római császár követte 1437-ben.

Emlékjelek, szobrok

A már említettek mellett megtalálható Váradon **Nagysándor József** (Nagyvárad, 1803. augusztus 19. – Arad, 1849. október 6.) aradi vértanú emléktáblája, ez az október 6-i megemlékezések színhelye, míg március 15-én **Szacsavay Imrének** (Kisürög, 1818. november 1. – Pest, 1849. október 24.), az országgyűlés mártír jegyzőjének közadakozásból felújított

Az egyik legrégebbi nagyvárad emléktábla az aradi vértanú Nagysándor Józsefé

szobránál gyülekeznek a váradi magyarok.

Nagyvárad legújabb magyar vonatkozású szobrát júniusban leplezték le, ez **Rhédey Lajos** (Kisréde, 1761 – Pest, 1831. május 21.) császári és királyi kamarás, főispáni helytartó és országgyűlési követ, irodalompartoló mecénás, író alakját örökíti meg.

Széchenyi Zsigmond (Nagyvárad, 1898. január 23. – Budapest, 1967. április 24.) magyar vadász, utazó, író emlékére táblát állítottak szülővárosában, a főtéri híd felrobbantását megakadályozó hídvédők nevét is őrzi tábla a Szent László-templom oldalán. A Garasos hídon szintén találunk a régi átkelőre emlékeztető táblát, s a Fő utcán, az Orsolya-templom oldalán is tábla jelzi azt, meddig ért a kiáradt Körös vize 1851. augusztus 13-án.

Bodola Gyula (Brassó, 1912. február 12. – Budapest, 1992. szeptember 9.) román és magyar válogatott labdarúgó, edző nevét a városi futballstadion viseli, a Bunyitay ligetben a NAC-nak (Nagyvárad Atlétikai Club) emeltek emlékoszlopot.

Szaniszló Ferenc (Szombathely, 1792. augusztus 2. – Bécs, 1869. december 13.) nagyvárad római katolikus püspök, egyházi író, egyetemi tanár, „a szegények atyja” szobrot kapott a nagyvárad bazilika közelében, s a közelben található az RMDSZ '89 decemberi alapítási emlékműve is.

FRIED NOÉMI LUJZA

59